

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Rättsenheten

Beslut
2022-02-02

Diarienummer
403-53430-2021

Sida
1(18)

Klagande

Naturskyddsföreningen i Alingsås
c/o Mats Andersson
mats.andersson@alingsas.se

Motpart
(delgivning)

Marcus Lerander
marcus.lerander@tb.se

Jennifer Lerander
jennifer.lerander@icloud.com

Överklagande av beslut om bygglov för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Lövekulle 1:208 i Alingsås kommun

Beslut

Länsstyrelsen upphäver det överklagade beslutet.

Beskrivning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun (nämnden) beslutade den 25 oktober 2021 (§ 179, dnr 2021.176 SBN) att bevilja bygglov för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Lövekulle 1:208 med stöd av 9 kap. 31 b § första punkten plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Av beslutet framgår bland annat följande.

Fastigheten ligger inom detaljplan som vann laga kraft den 10 maj 1999. Detaljplanen visar att området ska användas till bostäder och reglerar i övrigt bruttoarean till max 420 kvm. Planbestämmelser reglerar vidare prickade områden (mark som inte får bebyggas), bostadshus ska placeras minst 4,5 meter från fastighetsgräns, taklutning 18–30 grader, endast friliggande hus, högsta tillåtna byggnadshöjd är 5,0 meter för huvudbyggnad och 3,0 meter för förråd och garage (för bostadshus är huvudsyfte att en våning samt att antingen inredd vind eller suterrängvåning ska kunna inrymmas).

Platsen befinner sig inom Länsstyrelsens utpekade värdeetrakt för särskilt skyddsvärda lövträd. Den sydvästra delen av fastigheten omfattas även av Skogsstyrelsens nyckelbiotopklassning.

Åtgärden man söker för är ett enbostadshus med en bruttoarea om 432 kvm, med en våning samt en suterrängvåning. Byggnadshöjden mäts till 5,0 meter och taklutningen 23 grader. Stödmurar med en sammanlagd längd om ca 40

meter uppförs vid byggnaden och som stöd för terrass. Färdig golvhöjd för entréplan blir 69,7 m ö.h. Byggnaden placeras 6,5 meter från tomtgräns mot Lövekulle 1:30.

Platsen där åtgärden är tänkt att placeras är idag skogbevuxen naturtomt.

Vid granskning av ärendet konstateras följande avvikelser mot planen. På fastigheten finns idag redan byggnader som med en sammanlagd bruttoarea om ca 464 kvm. Med den nya byggnaden skulle den sammanlagda bruttoarean bli 896 kvm. Hela byggnaden och murar placeras på prickad mark, mark som inte får bebyggas.

Enligt 9 kap. 31 b § PBL kan bygglov ges för en åtgärd som avviker från gällande detaljplan om avvikelsen är förenlig med detaljplanens syfte under förutsättning att avvikelsen är liten. Samhällsbyggnadskontorets bedömning är att avvikelserna inte kan ses som små, varken var för sig eller vid en samlad bedömning.

2 kap. 2 § PBL föreskriver att planläggning och prövning i ärende om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområde används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. 1–8 §§ miljöbalken, MB, ska tillämpas.

I 3 kap. 6 § MB står det att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natureller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

Då platsen gränsar till område med biotopskydd och värdetrakt för särskilt skyddsvärda lövträd berörs den av de riktlinjer som finns i naturvårdsprogram för Alingsås kommun som anger följande. Ny exploatering får inte förekomma med hänsyn till de mycket höga naturvärdena. Exploatering i tät anslutning till områdena får ej ske så att naturvärdena hotas.

Byggnation skulle således gå emot de riktlinjer som finns i naturvårdsprogrammet för Alingsås kommun.

Då förutsättningar saknas för att meddela bygglov för sökt åtgärd ska ansökan om bygglov avslås.

Förvaltningens förslag är att ansökan om bygglov avslås.

Arbetsutskottets förslag är att ansökan om bygglov bifalls.

Nämnden beslutar att bifalla ansökan. Två nämndledamöter reserverar sig mot beslutet med i huvudsak följande motivering.

Kommunekologens yttrande i detta ärende väger tungt. Enligt yttrandet bör ärendet avslås med motivationen att det på platsen finns höga naturvärden som bör bevaras. En nybyggnad skulle alltså innebära en negativ påverkan på områdets naturvärden. Då platsen dessutom gränsar till ett område med biotopsskydd samt är värde-trakt för särskilt skyddsvärda lövträd berörs den av de riktlinjer som finns i Alingsås kommuns Naturvårdsprogram. I Alingsås kommuns naturvårdsprogram står följande: ”Ny exploatering får inte förekomma med hänsyn till de mycket höga naturvärdena. Exploatering i tät anslutning till områdena får ej ske så att naturvärdena hotas.” En byggnation skulle alltså gå emot de riktlinjer som finns i Naturvårdsprogrammet för Alingsås kommun. Hänvisar, precis som samhällsbyggnadskontoret gjort, även till 3 kap. 6 § MB där det framgår att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natureller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

Naturskyddsföreningen i Alingsås (klaganden) har överklagat nämndens beslut och yrkar att det upphävs samt att beslutet inhiberas. Klaganden anför bland annat följande.

Fastigheten Lövekulle 1:208 är en strandfastighet med lång strand och omfattar nära 10 000 kvm som med ett robust staket hindrar en allemansrättslig tillgänglighet långt utanför hemfridszonen. På fastigheten finns redan flera mindre byggnader och ett enbostadshus så att total bruttoarea utgör 464 kvm. Ansökan innebär att den totala bruttoarean på fastigheten skulle uppgå till 896 kvm och den nya byggnaden, liksom även stödmurarna, ska placeras på prickad mark som enligt lagakraftvunnen detaljplan inte får bebyggas. Det sägs även explicit i detaljplanen att endast en bostad får byggas på berörda fastigheter. Redan den storlek som nuvarande enbostad har avviker från det som generellt föreskrevs för övriga fastigheter som berördes av detaljplanen.

Med anledning av de stora avstegen från detaljplanen och att området innefattas i en värde-trakt för särskilt skyddsvärda träd har kommunens ekolog beretts tillfälle till yttrande. Området utgör en viktig del i den grönkil med stor förekomst av ädellövträd som löper längs stranden av Mjörn, och som är regionalt betydelsefull. Området är också upptaget i kommunens naturvårdsprogram (del av objekt 81 – Lövekulle), och har där fått naturvärdesklass B, mycket höga naturvärden. I yttrandet avstyrks nybyggnation på fastigheten Lövekulle 1:208 eftersom det på platsen finns höga naturvärden som bör bevaras.

En tidigare (1996-09-18) fastställd nyckelbiotop omfattar del av fastighetens västra område, medan ett senare inrättat (2007-12-10, NVR-ID 2013833) biotopskydd direkt gränsar till fastigheten. Inom denna biotop (som karakteriseras som en hedekskog på sur mark med påtagligt inslag av tall men även andra lövträd) finns många senvuxna ekar där bland annat den rödlistade lunglaven (*Lobaria pulmonaria*) förekommer i slutningen ned mot fastigheten. För biotopskyddet finns även den rödlistade skrovellaven (*Lobaria scrobiculata*) påträffad och det kan konstateras att den nordvända sjönära slutningen skapar ett gynnsamt mikroklimat för mossor och lavar. I yttrandet anges att det inte finns några noteringar om skyddsvärda arter i Artportalen från själva fastigheten. Den västra delen av fastigheten utgör dock en högst påtaglig och naturlig del av det skyddade områdets skogstyp, och flera av fastighetens ekar hyser signalarter. Den placering av bostaden och även planerad vägbyggnad kommer att kraftigt påverka främst fastighetens värdefulla hedekskog inom denna västra del.

Samhällsbyggnadskontorets bedömning är att avvikelserna från gällande detaljplan inte kan ses som små, varken var för sig eller vid en samlad bedömning. Enligt 9 kap. 31 b § PBL kan små avvikelser ges från gällande detaljplan om det är förenligt med detaljplanens syfte. Inga av dessa villkor uppfylles i detta fall. Den stora bebyggelseytan förläggs till mark som inte får bebyggas och dessutom går det mot detaljplanens uttalade syfte med endast en bostad per fastighet. Det beviljade bygglovet utgör ett flagrant åsidosättande av vad som föreskrivs i PBL. Förvaltningen gör i sitt yttrande även hänvisningar till andra delar av PBL och MB som i sak understödjer Samhällsbyggnadskontorets bedömning att ansökan om bygglov ska avslås. Dessutom anför Samhällsbyggnadskontoret följande:

Då platsen gränsar till område med biotopskydd och värdeetrakt för särskilt skyddsvärda lövträd berörs den av de riktlinjer som finns i Naturvårdsprogram för Alingsås kommun: Ny exploatering får inte förekomma med hänsyn till de mycket höga naturvärdena. Exploatering i tät anslutning till områdena får ej ske så att naturvärdena hotas. Byggnation skulle således gå emot de riktlinjer som finns i Naturvårdsprogrammet för Alingsås kommun. Då förutsättningar saknas för att meddela bygglov för sökt åtgärd ska ansökan om bygglov avslås.

Vid möte den 18 oktober 2021 behandlar nämndens arbetsutskott (§ 182) ärendet och föreslår att bygglovet ska bifallas, och genom detta desavouerar man sina egna experters förslag till avslag baserat på gällande lagstiftning och det av kommunen antagna naturvårdsprogrammet. Detta blir sedan det beslut som även nämnden fattar den 18 oktober 2021 (§ 178). På nämndens sammanträde den 25 oktober 2021 beslutar så en majoritet av tio ledamöter att bifalla arbetsutskottets förslag medan två ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag om avslag på bygglovsansökan och lämnar en motiverad reservation. Beslutet blir alltså att bygglov beviljas för ett enbostadshus på fastigheten Lövekulle 1:208.

I klagandens arbete med ett eventuellt överklagande fick de ett besked från kommunens jurist om att tiden för överklagande redan var förbi (alltså endast tre veckor). Då klaganden inte är direkt berörd och sålunda inte fått en underrättelse, utan har att rätta sig efter det som publiceras i Post- och Inrikes Tidningar, så är tiden för överklagande fyra veckor från publiceringsdatum den 5 november 2021.

Klaganden anser att både kommunekologens och Samhällsbyggnadskontorets bedömningar är riktiga och att det beviljade bygglovet alltså inte är förenligt med gällande lagar och inte heller med kommunens naturvårdsprogram. Klaganden vill dessutom peka på följande sakförhållanden i ärendet. Som strandfastighet har Lövekulle 1:208 en lång gräns direkt mot sjön Mjörn som är ett riksintresse för naturvård (NRO 14138). Sjöns storlek och en mängd öar av varierande storlek gör den dessutom mycket viktig för det rörliga friluftslivet och bebyggelse inom stränderna utgör flerstädes ett problem genom minskad allemansrättslig tillgänglighet. Inom närområdet finns dessutom en välfrekventerad badplats och camping. Genom det skogsområde som även inkluderar stora delar av fastigheten Lövekulle 1:208 går en väl använd stig med bland annat en äldre trappa av grova granitblock. Stigen, som är direkt angränsande fastighetens staket längs hela fastighetsgränsen, kommer alltså att passera helt nära det ansökta stora enbostadshuset. Enligt klagandens mening kommer därvid en del av upplevelsen av att vandra i den värdefulla hedekskogen att påverkas negativt.

I ärendets handläggning finns en märklig hantering. Med anledning av avvikelser från detaljplanen har berörda underrättats om ansökan och getts tillfälle att yttra sig enligt 9 kap. 25 § PBL. Ägare av fastigheterna Lövekulle 1:30, Lövekulle 1:31, Lövekulle 1:73 och Lövekulle 1:205 har bedömts vara berörda. Sakägarintyg, utan invändningar mot den ansökta åtgärden, Lövekulle 1:205 (en granne). Övriga sakägare har inte inkommit med något yttrande. Dessa tre fastigheter ägs av kommunen och omfattar den omgivande naturen. Frågan är då vem/vilken kommunal instans som ska svara för kommunen? Klaganden har sökt svar på detta och fått hänvisning till en person som trots upprepade försök inte gått att få kontakt med.

I en dom från Högsta domstolen (mål nr Ö 6017-18) har Naturskyddsföreningen i Varberg tillerkänts klagorätt i ett bygglovsärende som berörde stora naturvärden. Föreningen anser att det råder liknande förhållanden i det nu aktuella ärendet och att föreningen därmed har klagorätt.

Länsstyrelsen förordnade i delbeslut den 7 december 2021 om inhibition, dvs. att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla.

Marcus och Jennifer Lerander har getts tillfälle att inkomma med yttrande och anför bland annat följande.

De yrkar i första hand att Länsstyrelsen ska avvisa föreningens överklagande och i andra hand att Länsstyrelsen ska avslå överklagandet.

De har ansökt om bygglov för ett enbostadshus på fastigheten Lövekulle 1:208 som ägs av Marcus föräldrar Sven och Inger Lerander. Avsikten är att bygga ett generationsboende till Sven och Inger som möjliggör att de med sex personer i familjen, varav fyra barn, ska kunna förvärva Marcus föräldrahem samtidigt som föräldrarna ska kunna bo kvar på fastigheten. Något önskemål om att stycka av fastigheten finns alltså inte. Deras ansökan avser en åtgärd som avviker från detaljplanen i några avseenden. Nämnden har emellertid funnit att avvikelserna är förenliga med detaljplanens syfte och att betrakta som liten, och därför den 25 oktober 2021 beviljat ansökan med stöd av 9 kap. 31 b § PBL.

Föreningen har till stöd för sin klagorätt åberopat Högsta domstolens (HD) avgörande i mål nr Ö 6017-18 (NJA 2020 s. 190). I det avgörandet tolkade HD med hänvisning till Århuskonventionen reglerna om klagorätt så, att en miljöorganisation ansågs ha rätt att överklaga ett bygglovsbeslut. Det finns emellertid flera avgörande skillnader mellan omständigheterna i NJA 2020 s. 190 och detta bygglovsbeslut. HD uttalade i domen att miljörettsföreningar har rätt att överklaga ett bygglovsbeslut bara i vissa fall, att det förhållandet att det finns miljörettsliga bestämmelser som ska beaktas i ett bygglovsärende inte innebär att varje enskilt bygglovsärende omfattas av artikel 9.3 i Århuskonventionen och att bygglovsärenden många gånger torde falla utanför samt att 42 § förvaltningslagen (2017:900), FL, ska ges en tolkning som innebär att miljöorganisationer har klagorätt bara i fråga om bygglovsbeslut som aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till miljön och naturskyddet. Förutsättningarna i HD:s avgörande skiljer sig väsentligt från förutsättningarna i detta ärende, på sätt som redovisas i det följande.

I NJA 2020 s. 190 var det fråga om bygglov för en åtgärd utanför ett område med detaljplan. Sådana ärenden ska prövas enligt 9 kap. 31 § PBL. I dess punkt 3 görs en generell hänvisning till hela 2 kap. Genom hänvisningen till 2 kap. blir på grund av 2 kap. 2 § PBL även de grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. MB tillämpliga, liksom de särskilda bestämmelserna för hushållning med mark och vatten inom områden av riksintresse enligt 4 kap. 1-8 §§ MB.

I deras fall är det fråga om bygglov för en åtgärd inom ett område med detaljplan. Ett sådant ärende ska prövas enligt 9 kap. 30 § PBL. I dess punkt 4 görs en hänvisning bara till 2 kap. 6 § PBL (vid sidan av andra bestämmelser som inte är av intresse nu). Lokaliseringsprövningen förutsätts alltså ha skett genom detaljplanen.

Avvikelser som är förenliga med detaljplanens syfte får tillåtas genom bygglov under förutsättning att de är små, enligt 9 kap. 31 b § första punkten PBL, och så länge de inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, eller begränsning av rättighet eller pågående verksamhet i

omgivningen, enligt 9 kap. 31 e § PBL. Med ”betydande miljöpåverkan” avses mer omfattande åtgärder som t.ex. enligt belägna industrier (och som kräver miljöbedömningar enligt 6 kap. MB) och med ”begränsning av rättighet ...” o.s.v. avvikelser som medför så omfattande olägenheter eller störningar att det behövs åtgärder i eller i anslutning till närliggande bostäder för att dessa ska kunna användas som bostäder även i fortsättningen (prop. 2013/14:126 s. 185), men däremot inte sådana relativt begränsade kompletteringar av befintlig småhusbebyggelse som det nu är fråga om.

Den fastighet som bygglovet avsåg i NJA 2020 s. 190 låg mellan två naturreservat, varav det ena hade utpekats som Natura 2000-område. Avståndet från den planerade byggnaden till naturreservaten var litet och fastigheten låg till viss del inom det ena av dem. Området omfattades av riksintresse för kulturmiljövård och naturvård enligt 3 kap. MB och hade pekats ut som ekologiskt särskilt känsligt med höga värden för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård.

Deras fastighet ligger inte inom något naturreservat och omfattas inte heller av något annat områdesskydd enligt 7 kap. MB. Den ligger förvisso invid ett av Skogsstyrelsen den 10 december 2007 på grannfastigheten Lövekulle 1:73 inrättat biotopskyddsområde (SK 615-2007, ras- eller bergbranter). De byggnadsåtgärder de önskar vidta sker emellertid helt och hållet utanför biotopskyddsområdet och kommer över huvud taget inte att påverka dess syften. Det har heller inte gjorts gällande av föreningen. Bestämmelsen i 7 kap. 11 § MB enligt vilken verksamheter eller åtgärder som kan skada naturmiljön förbjuds inom ett biotopskyddsområde avser för övrigt just bara verksamheter eller åtgärder som vidtas inom området.

Deras fastighet påstås vidare utgöra en del av en nyckelbiotop, registrerad av Skogsstyrelsen den 18 september 1996 (N 11638-1996, sekundär ädellövnaturskog). En nyckelbiotop har inte något formellt skydd och registreringen innebär inte förbud att bruka skogen eller att området blir skyddat. En nyckelbiotop är ett område i skogen som i och med sina naturvärden utgör en viktig miljö för skogens växter och djur. Där ska finnas eller kunna förväntas finnas rödlistade arter (Skogsstyrelsen 2020, Handbok, Nyckelbiotopsinventering). Rödlistade arter är djur, växter och svampar vilka finns upptagna på den nationella rödlistan av senaste datum.

De gör gällande att inte något område av deras fastighet är att betrakta som nyckelbiotop. Det förekommer inte ett enda skyddsvärt träd, varmed förstås jätteträd (träd med en diameter ≥ 1 m på det smalaste stället under brösthöjd), hålträd (träd med en diameter ≥ 40 cm och hålighet > 30 cm eller ner till marken), träd med minst en rödlistad art, hamlade träd (om de fyller de nyss angivna kriterierna eller om de är senvuxna – äldre än 140–200 år beroende på träslag – och har en diameter på minst 40 cm eller en hålighet på mer än 10 cm), se Länsstyrelsen i Västra Götaland läns rapport 2018:22. Det förekommer inte heller några fridlysta eller rödlistade arter

inom fastigheten. Föreningens påstående att det skulle förekomma signalarter inom fastigheten kan inte heller vitsordas. Men även om så vore fallet, utgör signalarter i sig inget annat än ett praktiskt hjälpmedel för att lokalisera nyckelbiotoper, och objektivt konstaterbara förhållanden ska äga företräde. Och då är avsaknaden av skyddsvärda träd enligt ovan och det faktum att varken kommunekologen Jenny Leonardsson eller föreningen har någon kännedom om att den aktuella platsen skulle hysa några särskilt skyddsvärda arter av avgörande betydelse. Det är ostridigt att inga observationer på fastigheten av växter, djur eller svampar rapporterats till Artportalen.

Det som nyss anförts utgör i och för sig tillräckligt stöd för att inte något område av deras fastighet är att betrakta som nyckelbiotop och att uppgiften om densamma är felaktig. De kan dock dessutom tillägga att också skogskonsulenten Per Johansson vid Skogsstyrelsen i Göteborgs distrikt, Borås, vid samtal den 30 december 2021 förklarar att han anser att det är uppenbart att området som enligt Informationskartan Västra Götaland redovisas som nyckelbiotop är felaktigt avgränsat och att området förskjutits åt nordost, se figur 1 i överklagandeskrivelsen. Per Johansson har förklarat att Skogsstyrelsen ser sådana felaktigheter emellanåt och att de beror på att inventeringen på 1990-talet inte gjordes med GPS.

Att redovisningen av området förskjutits på detta sätt styrks också av att det i miljökonsekvensbeskrivningen som bilades i samband med detaljplanen anges att ”Skogsvårdsstyrelsen har utfört en inventering av nyckelbiotoper på Lövekulle 1:73” utan att det andas ett ord om att inventeringen helt eller delvis skulle ha omfattat även deras fastighet, som vid tidpunkten betecknades Lövekulle 1:99.

Det står genom ovanstående utom tvivel att inventeringen aldrig omfattat deras fastighet och att det faktiskt inte heller finns någon nyckelbiotop på fastigheten.

För god ordnings skull, och till undvikande av missförstånd, vill de påpeka att den byggnad som i Informationskartan Västra Götaland framgår längst ned i sydväst på fastigheten, och som tangeras av den felaktiga gränsen för nyckelbiotopen, är den med bygglovet avsedda bygganden – den redovisas tydligen i kartbilden fastän den ännu inte uppförts.

Slutligen ska det påtalas att Skogsstyrelsen genom sitt beslut att registrera nyckelbiotopen inte har agerat inom sin kompetens, varför beslutet under alla förhållanden ska undanröjas. Kammarrätten i Stockholm fann i en uppmärksammas dom den 23 juni 2021 (mål nr 7503-20) att Skogsstyrelsens beslut att registrera en annan nyckelbiotop den 19 november 2019 saknade rättsligt stöd i något regeringsbeslut. Skogsstyrelsen har tidigare haft regeringens uppdrag att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper (regeringens beslut den 17 maj 2018, N2018/03141/SK m.fl.). Uppdraget återkallades dock den 27 juni 2019 (N2019/02259/SMF). Vid tidpunkten för

Skogsstyrelsens inventering av den i målet berörda fastigheten och beslut om registrering av nyckelbiotopen fanns sålunda inte något sådant uppdrag. Kammarrätten fann vidare att bestämmelserna i förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen var allt för ospecifika för att utgöra ett rättsligt stöd för Skogsstyrelsens beslut att registrera en nyckelbiotop. Kammarrätten fann slutligen att Skogsstyrelsen inte heller på någon annan grund haft stöd i rättsordningen för att fatta beslutet, varför det undanröjdes.

Mot bakgrund av ovanstående har Skogsstyrelsen upphört att identifiera och registrera nyckelbiotoper i all verksamhet. Beslutet gäller från och med den 21 december 2021 och grundas enligt uppgift på rättsläget.

Förvaltningsrätten i Linköping har senast den 16 november 2021 i mål nr 6136-20 funnit att rättsläget är detsamma för nyckelbiotopsregistreringar som ägt rum från och med 1995 och åtminstone fram till den tidpunkt då det fanns ett uttryckligt och formaliserat regeringsuppdrag (dvs. den 17 maj 2018 enligt ovan) och därför undanröjt två beslut om registrering.

Eftersom registreringen av den nyckelbiotop som deras fastighet delvis påstås omfatta gjordes den 18 september 1996 har även det beslutet skett utan författningsstöd. De avser därför för god ordnings skull begära en avregistrering och förväntar sig ingen annan utgång än densamma som i det nyss nämnda målet.

Att det saknas skyddsvärda träd på deras fastighet har redovisats ovan. Det har emellertid betydelse också för det som av kommunekologen och föreningen anförs om att området ingår i Länsstyrelsens lövskogsinventering och inom en av Länsstyrelsen utpekad värdeakt för särskilt skyddsvärda träd.

Vad först lövskogsinventeringen beträffar, konstateras att alla lövskogsbestånd med minst två hektar omfattas. De har klassificerats i en tregradig skala där klass 1 utgör det högsta naturvärdet och klass 3 således det lägsta. De norra delarna av Lövekulle hör till den lägsta klassen. Vad härefter avser värdeakt för särskilt skyddsvärda träd, ska noteras att det område som den omfattar (nr 17, Göteborg-Sjuhärad) är mycket stort; inte mindre än 376 983 hektar. Värdeakter används för strategisk naturvårdsplanering, formellt skydd av skog och ett hållbart skogsbruk och saknar, liksom lövskogsinventeringen, självständig betydelse vid en bygglovsprövning. En värdeakt betyder naturligtvis inte att all natur inom det utpekade området är värdefull, utan bara att det är högre täthet mellan de värdefulla områdena jämfört med landskapet i övrigt. Det är inte heller något juridiskt bindande dokument utan bara ett kunskapsunderlag. Det är alltid egenskaperna hos enstaka träd som ska beaktas vid en individuell prövning och inte huruvida ett specifikt område omfattas av en inventering och ingår i en värdeakt eller inte. Det finns därför skäl för dem att, på nytt, understryka att samtliga skyddsvärda träd inom värdeakten såvitt Lövekulle beträffar är belägna på betryggande avstånd utanför området för deras fastighet, se figur 2 i överklagandeskrivelsen.

Kommunens naturvårdsprogram är av lika begränsad betydelse i ett enskilt bygglovsärende avseende en åtgärd inom ett område med detaljplan som en lövskogsinventering och en dokumentation av värdetrakter. Syftet med naturvårdsprogrammet är att utgöra ett planeringsunderlag för kommunen i den fysiska planeringen (främst när detaljplaner upprättas) även om det kan tjäna en viss rådgivande funktion även vid prövningen av enstaka bygglov utanför detaljplan. Även vid en sådan prövning är programmet emellertid av begränsad betydelse; det är inte bindande eftersom det inte tagits fram i någon demokratisk process och några tillräckliga avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen har inte gjorts. Såvida inte riktlinjerna kommer till uttryck i detaljplaner eller områdesbestämmelser är de inte bindande i ett bygglovsärende.

Viktigare ändå: Ekologiska eller sociala värden uppstår inte enbart därför att ett område omnämns i ett naturvårdsprogram. Det som nämns i fråga om Lövekulle är inte resultatet av några ytterligare inventeringar eller liknande, utan en sammanfattning av sådana iakttagelser som har gjorts t.ex. vid lövskogsinventeringen. Naturvärdena blir, annorlunda uttryckt, inte högre bara för att de upprepas i olika dokument av mera övergripande karaktär. Att Lövekulle nämns i programmet har att göra främst med närheten och möjligheten till rekreation och friluftsliv för de närboende, och därför är det tydligt att programmet tar sikte på den kommunala naturmarken (Lövekulle 1:26, 1:31 och 1:73) och inte på deras fastighet, där i princip varken rekreation eller friluftsliv får utövas av allmänheten. Deras åsyftade byggnation sker inte på bekostnad av några naturvärden som programmet avser att uppmärksamma.

Den fastighet som bygglovet avsåg i NJA 2020 s. 190 låg inom ett område som omfattades av riksintresse för kulturmiljövård och naturvård enligt 3 kap. MB och hade pekats ut som ekologiskt särskilt känsligt med höga värden för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård. Så är inte fallet i förevarande bygglovsärende. Som föreningen påpekar gränsar aktuell fastighet till sjön Mjörn, som är av riksintresse för naturvärden (NRO 14138 Anten-Mjörn). Riksintresset avser värden knutna till odlingslandskapet runt sjöarna, fiskeribiologiska värden samt en rik fågelfauna. Byggnationen ska emellertid inte till någon del ske inom det sålunda utpekade området av riksintresse. Den riskerar inte heller att skada de naturvärden som riksintresset avser, vilket inte heller ens har gjorts gällande av föreningen.

I detta sammanhang för föreningen i sitt överklagande ett resonemang även om det rörliga friluftslivet och anför dels att bebyggelse inom stränderna utgör ”flerstädes” ett problem genom minskad allemansrättslig tillgänglighet, dels att en ny bostadsbyggnad kommer att påverka upplevelsen av promenader längs med fastigheten negativt.

Deras fastighet ligger inte inom område som är av riksintresse för friluftslivet. Hela fastigheten utgör kvartersmark avsedd för bebyggelse för enskilt ändamål. Vid antagandet av detaljplanen gjorde kommunen

bedömningen att strandskyddet här saknar betydelse för allmänhetens strandnära friluftsliv, varför strandskyddet borde upphävas. I anslutning till planarbetet gjordes en särskild framställning därom till Länsstyrelsen. I övrigt skulle allmänhetens tillgång till platser för bad och friluftsliv tryggas genom att strandskyddat område lades ut som naturmark i detaljplanen.

Deras fastighet bebyggdes 1907 och har varit fast bebodd sedan åtminstone 1968. Den har därigenom och genom uppförandet av komplementbyggnader tagits i anspråk ända ned till bastu/gästhus och brygga på ett sätt som gör att fastigheten saknar betydelse för strandskyddets syften (att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten). Strandskyddet upphävdes i enlighet med kommunens framställning och gäller inte inom någon del av fastigheten.

Från det motionsspår genom området som utgår från Lövekulle badplats och camping är bebyggelsen med få undantag alltid synlig genom trädridån. Man kan inte enbart utgå ifrån synintrycket från en viss plats, utan en helhetsbedömning måste göras varvid motionsspåret måste ses i sitt sammanhang. Det är delvis insprängt i och gränsar till bostadsbebyggelse både i norr och i söder. Som redovisats ovan utgör det område av fastigheten som de avser ta i anspråk inte någon i och för sig skyddsvärd natur. Det förhållandet att ett enstaka nytt bostadshus tillkommer medför att den närmaste omgivningen förändras högst marginellt, utan någon negativ påverkan på vare sig naturskydds- eller miljöskyddsintressen.

Mot bakgrund av vad som redovisats framstår påståendet att den avsedda byggnationen skulle ha en stor negativ påverkan på områdets naturvärden som taget ur luften. Enbart ett påstående om att naturskydds- eller miljöskyddsintressen skadas genom byggnationen, som föreningen enligt deras mening inte lyckats styrka genom ett enda konkret exempel, grundar inte talerätt för föreningen. I detta sammanhang vill de påminna om att det är föreningen som ska styrka att den har klagorätt, och inte de som har att styrka motsatsen. Som påtalats tidigare har föreningen klagorätt bara i fråga om bygglovsbeslut som aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till miljön och naturskyddet. När inga sådana skyddsvärda intressen skadas, saknar det för klagorätten betydelse om och i så fall på vilket sätt en viss åtgärd avviker från detaljplanen. Det är med andra ord inte tillräckligt att anföra t.ex. att byggrätten överskrids när föreningen inte även kan förklara hur åtgärden strider mot ett sådant intresse som föreningen företräder och som får beaktas vid prövningen av klagorätten. Huruvida någon annan eventuellt kunnat angripa bygglovsbeslutet på andra grunder, t.ex. därför att byggnationen begränsar deras rättigheter, saknar också betydelse. Mark- och miljööverdomstolen har i praxis betonat att överprövande instans inte ska pröva frågor som klaganden inte berörs av, så kallade tredjemansintressen, och inte heller beakta sådana intressen ex officio (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 april 2019 i mål nr M 8368-17). De påtalar detta för att understryka att det Länsstyrelsen först

har att ta ställning till är om föreningen alls har klagorätt, och inte huruvida avvikelserna är förenliga med detaljplanens syfte och att betrakta som liten. Här bör också nämnas att den omständigheten att Länsstyrelsen prövat föreningens yrkande om inhibition och i samband med detta bedömt att föreningen har klagorätt, inte konstituerar klagorätt. Av praxis framgår att den bedömning av talerätten som skett vid inhibitionsprövningen endast utgör en preliminär bedömning som den överprövande instansen är fri att avvika från när ärendet avgörs slutligt (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 6 november 2012 i mål nr P 1508-12, MÖD 2012:45).

Eftersom det med hänsyn till det de anfört är uppenbart att bygglovsbeslutet inte aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till miljön och naturskyddet utgör det inte ett sådant beslut som omfattas av föreningens klagorätt. Överklagandet ska därför avvisas i enlighet med deras förstahandsyrkande.

Om Länsstyrelsen, trots vad som ovan anförts, skulle anse att föreningen har klagorätt ska överklagandet avslås på den grunden att bygglovet, som nämnden funnit, avser en åtgärd som i och för sig avviker från detaljplanen, men är förenlig med detaljplanens syfte och är att betrakta som liten i enlighet med 9 kap. 31 b § 1 PBL.

Vid bedömningen av förenligheten med detaljplanens syfte, ska planbeskrivningen ges en särskild betydelse. Planbeskrivningen är i och för sig inte juridiskt bindande, men fyller en viktig funktion vid tolkningen av planen. Av handlingen framgår på följande: ”Med planen avses att skapa möjligheter till en förtätning av området, som är en del av Lövekulle [...]. Fritidshuset föreslås få byggas om och till för åretruntboende. Planen anvisar byggmöjligheter för ytterligare ca 30 småhus.” Det är planens övergripande syfte som är det väsentliga, t.ex. vilken typ av bebyggelse som planen avser att möjliggöra, snarare än syftet med enskilda planbestämmelser (jfr prop. 2013/14:126 s. 182). Den åtgärd de önskar genomföra står således inte i strid med detaljplanens övergripande syfte.

Vid bedömningen av om avvikelserna ska betraktas som liten och därför kan anses godtagbara, utgörs Länsstyrelsens prövningsram av vilken påverkan som åtgärden kan få på områdets användning bara utifrån de intressen som föreningen företräder, medan tredjemansintressen, såsom t.ex. att åtgärden medför inskränkningar i grannars möjligheter att framgent utnyttja sin mark och likande, saknar relevans. En avvikelse som med hänsyn till sådana grannars intressen inte skulle betraktas som liten, utesluter alltså inte att den betraktas som liten när den inte har någon betydande påverkan på områdets naturvärden. Mot denna bakgrund åberopar de samtliga omständigheter som anförts ovan i fråga om föreningens klagorätt till stöd för att avvikelserna ska betraktas som liten och därför godtagbara.

De vill dessutom tillägga följande. De är medvetna om att bygglovet avser en åtgärd som avviker från detaljplanen på mer än ett sätt och att samtliga avvikelser ska vägas in vid prövningen av om avvikelserna kan godtas. De är

också medvetna om att ett överskridande av byggrätten och en placering av byggnader på punktprickad kvartersmark i praxis ofta inte betraktats som små avvikelser. Emellertid ska bedömningen av om en åtgärd kan anses utgöra en mindre avvikelse från detaljplanen göras med hänsyn till samtliga omständigheter i ärendet och inte bara utifrån absoluta mått och tal. I vissa fall kan en relativt stor avvikelse bedömas vara liten om en samlad bedömning ger det resultatet (se prop. 1989/90:37 s. 56 f.). Utrymmet för avvikelser är i princip större efter att genomförandetiden löpt ut (se prop. 2013/14:126 s. 181) och det är ofta lämpligare att tillåta avvikelser från egenskapsbestämmelser, dvs. bestämmelser som reglerar placering, utformning och utförande av bebyggelse, än från användningsbestämmelser. Genomförandetiden för den aktuella detaljplanen gick ut 2009 och den avsedda byggnationen avviker inte från användningsbestämmelserna, enligt vilka deras fastighet ska användas för bostadsändamål.

Vid bedömningen av om åtgärden kan godtas som en mindre avvikelse ska Länsstyrelsen relatera avvikelserns art och storlek till skalan och karaktären hos den omgivande miljön. Sålunda kan en större avvikelse i fråga om en åtgärd som överskrider byggrättsgrundande bestämmelser godtas inom ett bostadsområde med stora tomter medan ett betydligt mindre överskridande i ett område för t.ex. fritidshus med mindre tomter inte behöver betraktas som godtagbar. Storleken på deras fastighet avviker påtagligt och högst väsentligt i förhållande till de övriga fastigheterna inom planområdet. Den omfattar 9 474 kvadratmeter och utgör den största fastigheten för enskilt bebyggande. Om arealen så att säga fördelas på två enbostadshus skulle till respektive hus höra så mycket mark att bägge tomterna fortfarande skulle höra till de absolut största inom planområdet.

För en restriktiv bedömning av om det är fråga om en liten avvikelse talar enligt praxis att punktprickad mark som avses bebyggas endast utgör en mindre del av fastigheten. När det finns mark som får bebyggas, dvs. när syftet med åtgärden skulle kunna tillgodoses på något annat sätt, ligger det alltså närmre till hands att inte godta en avvikelse som liten, om den innebär att en byggnad helt och hållet placeras på punktprickad. Motsatsvis bör en mindre restriktiv tolkning av begreppet kunna göras i deras ärende, därför att all i fastigheten ingående mark är punktprickad (med undantag för marken där det befintliga bostadshuset och komplementbyggnaderna är belägna). Det finns med andra ord inget annat sätt för dem att förverkliga syftet med byggnationen än att uppföra generationsboendet på mark som alltså i och för sig enligt detaljplanen inte får bebyggas. Alternativa placeringar saknas alltså. Detta ska beaktas såväl när Länsstyrelsen prövar om avvikelserna kan godtas som liten som vid en sådan kompletterande lämplighetsbedömning som en tillämpning av 9 kap. 31 b § första punkten PBL förutsätter. Vid lämplighetsbedömningen ska Länsstyrelsen väga deras intresse av att uppföra byggnaden mot de övriga berättigade hänsyn som ska tas och som anförts av de som haft rätt att överklaga beslutet (jfr ovan om tredjemansintressen).

Med anledning av att avvikelserna, på de grunder de anförts ovan, är förenliga med detaljplanens syfte och får betraktas som lätta och därför godtagbara samt att deras intresse av byggnationen väger tyngre än de skilda slag av miljöintressen som enligt vad de redovisat inte påverkas av åtgärden, ska överklagandet avslås i enlighet med deras andrahandsyrkande.

Motivering till beslutet

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 13 kap. 8 § PBL som hänvisar till 42 § förvaltningslagen (2017:900), FL, får beslut om bygglov överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

Av 13 kap. 12 § första stycket PBL följer att en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga

1. ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan vars genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk på ett sådant sätt som anges i 4 kap. 34 § andra stycket denna lag, och
2. ett beslut att ge bygglov eller positivt förhandsbesked för en åtgärd som anges i 4 kap. 2 § första stycket 3 a och som ska föregås av en bedömning av om åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Enligt 9 kap. 30 § första stycket PBL ska bygglov ges för en åtgärd inom ett område med detaljplan, om

1. den fastighet och det byggnadsverk som åtgärden avser
 - a) överensstämmer med detaljplanen, eller
 - b) avviker från detaljplanen men avvikelserna har godtagits vid en tidigare bygglovsprövning enligt PBL eller äldre bestämmelser eller vid en fastighetsbildning enligt 3 kap. 2 § första stycket andra meningen fastighetsbildningslagen (1970:988),
2. åtgärden inte strider mot detaljplanen,
3. åtgärden inte måste avvakta att genomförandetiden för detaljplanen börjar löpa, och
4. åtgärden uppfyller de krav som följer av 2 kap. 6 § första stycket 1 och 5, 6 § tredje stycket, 8 och 9 §§ och 8 kap. 1–3, 6, 7, 9–13, 17 och 18 §§ PBL.

Av 2 kap. 6 § första stycket 1 PBL följer att i ärenden om bygglov ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbildningen, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

Av 9 kap. 31 b § PBL framgår att bygglov i vissa fall får ges för en åtgärd som avviker från detaljplanen om avvikelserna är förenliga med detaljplanens syfte. Ytterligare förutsättning är att avvikelserna är lätta eller att åtgärden är av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska användas på ett

ändamålsenligt sätt.

Fastigheten Lövekulle 1:208 regleras av en detaljplan från 1999 med bland annat följande planbestämmelser.

- Fastigheten får endast bebyggas med friliggande bostadshus
- Endast en lägenhet per fastighet
- Största bruttoarea anges till 420 kvm
- Minsta tomtstorlek anges till 9000 kvm
- Punktprickad mark får inte bebyggas

Länsstyrelsens bedömning

Fråga om klagorätt

De särskilda bestämmelserna om klagorätt för miljöorganisationer som finns i 13 kap. 12 § PBL reglerar inte uttömmande sådana organisationers rätt att klaga på bygglovsbeslut som berör miljön och naturskyddet. Högsta domstolen har i ett beslut den 11 mars 2020 (mål nr Ö 6017-18) klargjort att utöver den rätt som följer av dessa bestämmelser ska bestämmelserna i 13 kap. 8 § PBL och 42 § FL ges en tolkning som innebär att miljöorganisationer har klagorätt i fråga om bygglovsbeslut som aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till miljön och naturskyddet. I ett sådant fall kan artikel 9.3 i Århuskonventionen, som föreskriver att varje part ska se till att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt ska ha möjlighet att få handlingar och underlåtenheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol, aktualiseras.

I yttrande från kommunekologen i Alingsås kommun bedöms ett uppförande av enbostadshus på den aktuella platsen få en stor negativ påverkan på områdets höga naturvärden. Platsen befinner sig inom det av Länsstyrelsen utpekade värdeområde för särskilt skyddsvärda lövträd. Platsen ingår även i Länsstyrelsens lövskogsinventering och har i den inventeringen fått naturvärdesklass 3, höga naturvärden. I Alingsås kommuns naturvårdsprogram ingår platsen i objekt 81 – Lövekulle, och har här fått naturvärdesklass B (motsvarande naturvärdesklass 2), mycket höga naturvärden. För sådana områden anges följande riktlinjer:

”Mindre omfattande exploateringar, såsom nya byggnader, bostadshus, mm., bör inte förekomma, men kan tillåtas om åtgärden tillgodoser starka allmänna intressen som inte kan tillgodoses på andra sätt, och får bara ske om åtgärden kan utföras på ett sådant sätt att utpekade värden inte påtagligt skadas.”

”Omvärdering av områden enligt ovan kan göras endast om en ny naturvärdesinventering tydligt visar att den gamla klassningen eller avgränsningen inte är befogad.”

Den sydvästra delen av fastigheten Lövekulle 1:208 omfattas av Skogsstyrelsens nyckelbiotopklassning. Sekundär ädellövnaturskog med

stort inslag av senvuxna träd, sjö avgränsar del av objektet, värdefull kryptogamflora. För sådana områden anges följande riktlinjer:

”Ny exploatering får inte förekomma med hänsyn till de mycket höga naturvärdena. Exploatering i tät anslutning till områdena får ej ske så att naturvärdena hotas.”

Alingsås kommuns naturvårdsprogram antogs av Kommunfullmäktige den 26 februari 2020. Länsstyrelsen finner ingen anledning att ifrågasätta de bedömningar och riktlinjer som lagts fram i programmet. Även om ett naturvårdsprogram inte är juridiskt bindande kan det fungera som ledning och underlag vid bedömningen av frågor som innefattar hänsynstaganden relaterade till miljön och naturskyddet.

För det aktuella området gäller som ovan nämnts detaljplan. Med detaljplanen avses att skapa möjligheter till en förtätning av området. Fritidshuset föreslås få byggas om och till för åretruntboende. Planen anvisar även byggmöjligheter för ytterligare ca 30 småhus. I miljökonsekvensbeskrivningen som gjorts inom ramen för framtagandet av detaljplanen anges bland annat följande. Naturmarken, som omger bostadsområdet i väst och norr är klassat som naturvårdsobjekt. Ifrågavarande bergs-/strandområde är i huvudsak bevuxet med ekskog. Viss del av naturmarken får ge plats åt nya tomter med hus. En större del av naturmarken kommer dock att bestå och därmed omge bostadskvarteren med en attraktiv närmiljö.

Platsen för den föreslagna nybyggnationen inom fastigheten Lövekulle 1:208 utgörs i detaljplanen av punktprickad mark, dvs. mark som inte får bebyggas. Den angränsande allmänna marken utgörs i detaljplanen av naturmark där befintlig vegetation ska bevaras. De aktuella planbestämmelserna får, så som Länsstyrelsen bedömer det, anses syfta till att bevara den i området och på platsen konstaterade värdefulla naturmarken.

Prövningen av om den sökta åtgärdens placering på punktprickad mark kan anses utgöra en sådan liten avvikelser som avses i 9 kap. 31 b § PBL, innefattar i detta fall således även hänsynstaganden som, enligt Länsstyrelsens bedömning, mer tydligt är relaterade till miljön och naturskyddet. Mot den bakgrunden anser Länsstyrelsen därför att bygglovsbeslutet i detta fall är relaterat till miljön och naturskyddet på sådant sätt att Naturskyddsforeningen i Alingsås har klagorätt.

Vad Marcus och Jennifer Lerander anfört i denna del medför ingen annan bedömning.

Prövning i sak

Av handlingarna i ärendet framgår att Lövekulle 1:208 redan är bebyggd med ett enbostadshus och att den befintliga sammanlagda bruttoarean på fastigheten uppgår till ca 464 kvm.

Den föreslagna åtgärden skulle innebära att fastigheten bebyggs med ytterligare ett bostadshus, vilket alltså strider mot gällande planbestämmelser. Dessutom skulle den sammanlagda bruttoarean uppgå till ca 896 kvm, vilket är ett överskridande med ca 476 kvm, samt att den sökta åtgärden med bostadshus och murar i sin helhet placeras på mark som enligt detaljplanen inte får bebyggas.

De ovan konstaterade avvikelserna från detaljplanen kan varken var för sig eller vid en sammantagen bedömning ses som en liten avvikelse. Hinder för att bevilja bygglov föreligger därför redan på denna grund. Mot den bakgrunden upphäver Länsstyrelsen nämndens beslut och avslår ansökan om bygglov. Vad Marcus och Jennifer Lernader anfört i denna del medför ingen annan bedömning.

Vid denna utgång prövar inte Länsstyrelsen vad klaganden anfört i övrigt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Jonas Ledelius med länsjurist Kristin Hedström Olsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun,
samhallsbyggnad@alingsas.se

Du kan överklaga beslutet

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver skicka e-post som är större än 25 MB. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, exempelvis en kommunal nämnd, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.